

A CSALÁDI HÁTTÉR, AZ ISKOLÁVAL ÉS A TANTÁRGYAKKAL KAPCSOLATOS ATTITÚD ÖSSZEFÜGGÉSEI A TANULÓK TANULÁSI STRATÉGIÁIVAL

Ollé János

Eötvös Loránd Tudományegyetem, PPK, Oktatásméleti Tanszék

Kulcsszavak: tanulási stratégiák, családi háttér, attitűdök

A közoktatás elmúlt néhány évében, illetve a felsőoktatásban, napjaink tantervi reformjainak köszönhetően egyre nagyobb szerepet kap a hatékony tanulás fogalma, a tanulásmódszertani képzések különböző formái. A kutatási eredményeken túl kézikönyvek, képzési csomagok segítik a pedagógusokat és a közoktatás tanulóit, hogy a tanulási sajátosságokat megismerve, tudatosítva, fejlesztve eredményesebbek legyenek.

Kutatásunkban a korábbi megközelítésekhez képest eltérő módon, a tanulási stratégiákról való gondolkodásnak egy olyan szemléletmódját próbáltuk megragadni, ami az osztályteremben, a tanórán megjelenő tanulási tevékenységekre koncentrálnak. Ebben a jelenségközpontú megközelítésben definiáltuk a mélyreható, reprodukzív, problémamegoldó, integratív, vizuális, auditív, tapasztalati, viselkedésutánzó, egyéni, kooperatív, versenyorientált tanulási stratégiákat. A tanulási stratégiák dominanciáiban megmutatkozó különbségek magyarázatához többek között a családi háttér, az iskolával, illetve az egyes tantárgyakkal kapcsolatos attitűdök mérhető változóit használtuk fel. Arra szeretnénk volna választ kapni, hogy meghatározza-e a családi háttér az osztálytermi tanulási stratégiákat, illetve a domináns tanulási stratégiák alapján tipizálható-e a tantárgyakkal való viszonyulás?

Az általános iskolás (7. és 8. évfolyam) és középiskolás (9. és 11. évfolyam) tanulókat (N=970) kérdőívekkel kérdeztük a saját tanórai tanulási tevékenységükről. A családi háttér jellemzésére egy komplex mérőszámot, illetve ez alapján öt tipikus kategóriát alakítottunk ki. Az attitűdöket egyszerű ötfokú skálák segítségével mértük. A vizsgált személyek, akik 19 különböző közoktatási intézményben, általános és szakközépiskolai, valamint gimnáziumi osztályokban, a fővárosban, illetve kisebb városokban és falvakban tanulnak, önkéntes alapon vettek részt a kutatásban.

A hipotézisekkel ellentétben az általános iskolásoknál a tapasztalati ($p=0,019$) és az auditív ($p=0,007$), középiskolások esetében pedig az integratív ($p=0,005$) és az auditív ($p=0,013$) tanulás esetében mutatkozott különbségképző tényezőnek a családi környezet. A tantárgyakkal kapcsolatos attitűdöknél is meglepő összefüggéseket találtunk. A tanulási szokások és a szaktárgyak kedveltsége közötti társadalmi képzeteket általában cáfolják az eredmények. A reprodukтивitás dominanciája nem függ össze az úgynevezett „humán” tárgyak preferálásával, illetve a mélyreható tanuláshoz sem társul a „reál” jellegű tárgyakhoz fűződő pozitív viszony. Az iskolával kapcsolatos attitűd homogénebb korrelációs mátrixot mutat. A reprodukтивitás és a kooperativitás kivételével jellemző az attitűd és a tanulási sajátosság dominanciája közötti összefüggés, vagyis azok kedvelik az iskolát, akiknél valamilyen osztálytermi tanulási sajátosság dominanciája tetten érhető.

Az eredmények részben a hétköznapok gyakorlatában meglévő, esetenként téves nézeteket oszlatják el, illetve a tanulásmódszertani képzések tartalmának kialakításában is felhasználhatók.